

Handläggare: Gert Abelt
Staben
Tel: 508 270 66
gert.abelt@gfk.stockholm.se

2003-05-12

Dnr 03-000-1348:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Motion 2003:5 av Ewa Samuelsson (kd) och Fredrik Wallén (kd)
angående inrättande av en kommunal stadsvaktsorganisation.
Remiss från kommunstyrelsen.**

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden besvarar motionen med vad som anförs i gatu- och fastighetskontorets utlåtande.

Olle Zetterberg

Lennart Gustafsson

SAMMANFATTNING

Kommunstyrelsen har remitterat motion 2003:5 angående inrättande av en kommunal stadsvaktsorganisation för yttrande senast 2003-06-27.

Motionärerna föreslår upprättandet av en kommunal stadsvakt/stadsväktarkår med uppgift att öka tryggheten och servicen för de människor som vistas i stadens offentliga miljöer. Syftet med stadsvakterna är att motverka ordningsstörningar, vandalisering och klotter samt andra övergrepp och brott.

Frågan om en kommunal stadsvakt behandlades nyligen (2003-04-09) av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen framhöll i sitt beslut att de kommunala insatserna bör fokuseras på förbättringar i den gemensamma välfärden snarare än att kommunen tar över uppgifter som staten eller andra aktörer antingen är ålagda eller kontrakterade för.

Regeringen presenterade år 1996 ett nationellt brottsförebyggande program. Programmet framhåller bland annat att brottsförebyggande och

trygghetsskapande effekter borde tillmätas större vikt än vad som hittills har varit fallet vid ny- och ombyggnad av boendemiljöer.

I det lokala utvecklingsavtalet (storstadssatsningen) mellan Stockholms stad och staten handlar ett av målen om *trygghet och trivsel*. De stadsdelsnämnder som omfattas av storstadssatsningen ska stödja lokalt brottsförebyggande arbete liksom strävan att mobilisera föräldrarna i detta. I dessa stadsdelar men även i andra som inte omfattas av storstadssatsningen har lokala brottsförebyggande råd inrättats.

Socialtjänstförvaltningens enhet för drog- och brottsprevention har som huvudsaklig uppgift att ta fram strategier för brotts- och drogförebyggande arbete och sprida kunskap om metoder samt att stimulera till förebyggande arbete inom dessa områden. Enheten fungerar som sammanbindande länk för de lokala verksamheterna.

Inom ramen för gatu- och fastighetskontorets löpande arbete med att rusta upp utemiljön, i samarbete med stadsdelsförvaltningarna, utgör allmänt trygghetsskapande åtgärder en viktig del. Satsningar på att förbättra belysningen i stadens offentliga miljöer är ett exempel på detta.

Ansvaret för kampen mot kriminaliteten vilar ytterst på staten men för att den skall få genomslag på den lokala nivån krävs att alla goda krafter samverkar och att kampen förs på bred front. Inom staden bedrivs ett omfattande brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Detta kan och bör dock utvecklas genom att bl.a. de brottsförebyggande aspekterna ytterligare stärks i såväl den sociala som fysiska samhällsplaneringen.

Dialog med medborgarna m.fl., överblickbarhet och belysning längs viktiga gångstråk och byggnader, skötselpersonal som ständigt finns närvarande och synliga i park- och naturmark är viktiga trygghets- och säkerhetsfaktorer. S.k. skötselintensiva parker bör ha en parkvärd, en egen ”trädgårdsmästare” som känner särskilt ansvar för platsen.

Kontoret anser sammanfattningsvis att stadens insatser i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet bäst gagnas genom en fortsatt utveckling av och stöd till det lokala brottsförebyggande arbetet som f.n. bedrivs i stadsdelsnämnderna och att de brottsförebyggande och trygghetsskapande aspekterna ytterligare stärks i den fysiska planeringen.

UTLÅTANDE

Remissen

Till gatu- och fastighetsnämnden har för yttrande senast 2003-06-27 remitterats motion 2003:5 av Ewa Samuelsson och Fredrik Wallén (båda kd).

Motionen har även remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna Rinkeby, Östermalm och Hägersten samt polisstyrelsen i Stockholms län.

Motionen

Motionärerna föreslår upprättandet av en uniformerad kommunal stadsvakt/stadsväktarkår med uppgift att öka tryggheten och servicen för de människor som vistas i stadens offentliga miljöer. Stadsvakterna bör ha väktar- och ordningsvaktutbildning, utbildning i turism och information samt god kunskap om staden.

Stadsvakterna skall vara tillgängliga dygnet runt men främst under kvällar, nätter och helger. Syftet med stadsvakterna är att motverka ordningsstörningar, vandalisering och klotter samt andra övergrepp och brott. För att fungera optimalt bör stadsvakterna ha vissa formella befogenheter som att kunna avvisa ordningsstörande personer från offentlig plats.

Bakgrund

Tidigare behandling av frågan

Frågan om en kommunal stadsvakt behandlades nyligen (2003-04-09) av kommunstyrelsen med anledning av en skrivelse 2002-05-15 från Anders Boberg (kd). Skrivelsen hade remitterats för yttrande till stadsledningskontoret samt de ovan nämnda stadsdelsnämnderna och polismyndigheten i Stockholms län.

Stadsledningskontoret ansåg i sitt yttrande att ansvaret för att upprätthålla lag och ordning är en angelägenhet som åvilar staten. Stadsdelsnämnderna Hägersten respektive Östermalm menade att något försök med stadsvakter inte var motiverat. Rinkeby stadsdelsnämnd ansåg att förslaget var bra men att det borde utvecklas. Länspolismyndigheten i Stockholm avgav inget yttrande.

Kommunstyrelsen framhöll i sitt beslut att frågan om medborgarnas trygghet och säkerhet är en angelägen samhällsfråga. De kommunala insatserna bör dock fokuseras på förbättringar i den gemensamma välfärden snarare än att kommunen tar över uppgifter som staten eller andra aktörer antingen är ålagda eller kontrakterade för.

Genom föreliggande motion har alltså frågan om en kommunal stadsvakt återigen väckts. Motionen har remitterats till samma instanser som skrivelsen men kompletterats med gatu- och fastighetsnämnden samt idrottsnämnden.

Nationellt program för brottsförebyggande arbete

Regeringen presenterade år 1996 ett nationellt brottsförebyggande program – *Allas vårt ansvar* (Ds 1996:59). I programmet betonas att brottsligheten ska angripas med en bred kriminalpolitisk ansats och att det krävs en ökad medvetenhet om vikten av förebyggande insatser inom alla samhällsområden. Programmet framhåller bland annat att brottsförebyggande och trygghetsskapande effekter borde tillmätas större vikt än vad som hittills har varit fallet vid ny- och ombyggande av boendemiljöer.

Programmet bygger i huvudsak på tre grundstenar:

- ? *För det första* att ägna större uppmärksamhet åt hur samhällsutvecklingen i stort, liksom politiska beslut på andra områden än det kriminalpolitiska fältet, t.ex. inom verksamhetsområden som berör barn och ungdomar, kan påverka brottsligheten.

Genom strukturförändrande åtgärder kan vi minska antalet brottsfall och förekomsten av olämpliga miljöer såväl socialt som rent fysiskt. Konkret avses här en rad åtgärder t.ex. rörande utformningen av den offentliga miljön.

- ? *För det andra* gäller det att utveckla och effektivisera lagstiftningen och myndighetsarbetet inom det kriminalpolitiska fältet, genom straffrättslig lagstiftning och arbetet vid de rättsvårdande myndigheterna och t.ex. åtgärder inom skolan och socialtjänsten.
- ? *För det tredje* är det viktigt att ta tillvara det medborgerliga initiativet i det brottsförebyggande arbetet på främst lokal nivå. Detta kan med fördel ske genom samverkan mellan myndigheter och medborgarintressen som stöd till personligt brottsförebyggande engagemang som t.ex. Grannsamverkan mot brott, Farsor och morsor på stan, Lugna Gatan och liknande.

De brottsförebyggande åtgärderna delas in i två huvudgrupper:

- ? långsiktiga åtgärder som minskar individens benägenhet att begå brott (social prevention),
- ? åtgärder som minskar situationer/möjligheter att begå brott (situationell prevention).

Stadens brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete

1998 presenterade regeringen propositionen ”Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet” (prop. 1999/98:165) den s.k. storstadssatsningen.

I det lokala utvecklingsavtalet mellan Stockholms stad och staten finns angivet vilka mål som ska vara vägledande för stadens lokala utvecklingsarbete. Ett av målen handlar om *trygghet och trivsel*. De stadsdelsnämnder som omfattas av storstadssatsningen ska stödja lokalt brottsförebyggande arbete liksom strävan att mobilisera föräldrarna i detta. I enlighet med detta pågår i de berörda stadsdelsnämnderna idag ett aktivt brottsförebyggande arbete för att öka tryggheten, säkerheten och därmed trivseln i bostadsområden etc.

Även i flertalet övriga stadsdelsnämnder finns ett aktivt lokalt brottsförebyggande arbete med utgångspunkt från regeringens nationella handlingsplan ”Allas ansvar” med bred representation (förtroendevalda, tjänstemän, polisen, föreningsliv etc.).

Inom ramen för stadens nuvarande ytterstadssatsning prioriteras insatser som ökar enskilda människors egna möjligheter och egna ansvar, tillsammans med förbättringar i närmiljön. Det kan handla om att skapa bra boendemiljöer genom upprustningar och stadsplanering och öka tryggheten genom bl.a. bättre belysning. I detta arbete medverkar gatu- och fastighetskontoret.

Under våren 2003 kommer staden att anta nya riktlinjer för utvecklingen av ytterstaden, det som kommer att heta "stadsdelsförnyelse". I de nyligen remitterade riktlinjerna anges bl.a. att:

- ? Skillnaderna ska minskas mellan olika delar av staden avseende sysselsättnings- och utbildningsnivåer, hälsa, trygghet och trivsel samt tillgång till service, kultur och fritidsaktiviteter.
- ? Medborgarnas möjligheter att delta i planerings- och beslutsprocesser och att ha ett direkt inflytande över gemensamma angelägenheter ska ökas, bl a genom utvecklandet av nya mötesformer som präglas av öppenhet och insyn.
- ? En ökad grad av samverkan mellan samtliga pågående större insatser i ytterstaden ska eftersträvas.

Socialtjänstförvaltningens enhet för drog- och brottsprevention har i uppdrag att ta fram strategier för brotts- och drogförebyggande arbete i staden. Den huvudsakliga uppgiften är att sprida kunskap om metoder samt att stimulera till förebyggande arbete inom dessa områden.

Enheten fungerar som sammanbindande länk för de lokala verksamheterna. Enhetens gemensamma utbildningar i samråd med stadsdelsnämnder handlar bl.a. om ungdomskriminalitet, kvinnofrid, drogpolitiska frågor och brottsoffer samt metodutveckling i förebyggande arbete.

Inom ramen för gatu- och fastighetskontorets löpande arbete med att rusta upp och utveckla utemiljön utgör allmänt trygghetsskapande åtgärder en viktig del. Satsningar på att förbättra belysningen i Stockholm och ett inslag i detta arbete.

Nyligen framtagna handlingsprogrammet för utveckling och skötsel av stadens parker och naturområden innehåller ett särskilt avsnitt som behandlar trygghet och säkerhet.

Staden fortsätter också att utveckla arbetet med att förebygga och åtgärda klotter. En gemensam samordningsgrupp mellan gatu- och fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna har bildats för klotterfrågor för att nå en större samordning.

Kontorets förslag/synpunkter

Ansvar för kampen mot kriminaliteten vilar ytterst på staten men för att den skall få genomslag på den lokala nivån krävs att alla goda krafter samverkar och att kampen förs på bred front.

Det handlar bl.a. om att på bästa sätt förvalta och utveckla lokala kunskaper och lokalt engagemang för att finna den bästa formen för det brottsförebyggande arbetet i ett visst område.

Brottsligheten drabbar människor i deras lokala miljö. Också prioriteringarna när det gäller brottspreventionen bör därför göras på den lokala nivån. Vidare är det där som kunskapen finns om hur man bäst kan påverka de omständigheter som är själva förutsättningarna för att brott begås och hur man påverkar de bakomliggande förhållanden som orsakar brott och otrygghet hos medborgarna.

Av redovisningen ovan framgår att det inom staden bedrivs ett omfattande brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Detta kan och bör dock utvecklas genom att bl.a. de brottsförebyggande aspekterna ytterligare stärks i såväl den sociala som fysiska samhällsplaneringen.

Vid planering av nya boendemiljöer (liksom vid om- och tillbyggnader i redan byggd miljö) bör därför brottsförebyggande och allmänt trygghetsskapande effekter tillmätas större betydelse än vad som hittills har varit fallet. Genom att planera för närhet, synlighet och delaktighet i den lokala miljön ökar möjligheterna att minska brottsligheten och öka tryggheten.

De olika samarbets- och samverkansformer som utvecklats med stadsdelsförvaltningarna och medborgarna utgör härvid en viktig grund för att åstadkomma ökad trygghet och säkerhet i den offentliga miljön.

I det nyligen framtagna programmet för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur (Stockholms parkprogram) ägnas ett särskilt avsnitt åt trygghet och säkerhet. Trygghet och säkerhet är grundläggande för park- och naturmarkens användning. Otrygga och osäkra parker blir oattraktiva. Arbetet med trygghetsfrågorna kräver därför en kontinuerlig dialog med medborgarna men också med socialtjänsten, polisen, skolan och ungdomsverksamheten.

I programmet framhålls överblickbarhet och belysning längs viktiga gångstråk och byggnader, att skötselpersonal ständigt bör finnas närvarande och synliga i park- och naturmark som viktiga trygghets- och säkerhetsfaktorer. S.k. skötselintensiva parker bör ha en parkvärd, en egen "trädgårdsmästare" som känner särskilt ansvar för platsen.

Kontoret anser sammanfattningsvis att stadens insatser i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet bäst gagnas genom en fortsatt utveckling av och stöd till det lokala brottsförebyggande arbetet som f.n. bedrivs i stadsdelsnämnderna och att de brottsförebyggande och trygghetsskapande aspekterna ytterligare stärks i den fysiska samhällsplaneringen.

Kontoret anser även, i likhet med kommunstyrelsen (se ovan), att de kommunala insatserna bör fokuseras på förbättringar i den gemensamma

väljärden snarare än att kommunen tar över uppgifter som staten eller andra aktörer antingen är ålagda eller kontrakterade för.

SLUT